

Notícies

Naturalistes oblidats i oficis perduts

La ICHN proposa l'inici d'una nova activitat que pretén ésser informal, reivindicativa, romàntica, coherent, progressista, naturalista, divertida, descentralitzada, senzilla, intranscendent, i...

Durant certs períodes obscurs (dictadures feixistes), no tan obscurs (èpoques retrògrades), i altres períodes més clars hom ha constatat que sempre s'ha anat forjant una cultura oficialista, i que de manera més o menys continuada han anat quedant marginats d'aquesta cultura, un bon nombre de persones. Les raons d'aquesta marginació poden respondre a diferents causes, com:

1. Persecució política, com fou la repressió franquista.
2. Marginació de les institucions i dels grups o cenacles vinculats al poder, que sovint tendeixen a foragitar a les persones lliurepensadores.
3. Marginació social i científica per causes personals, i un llarg etcètera.

La nostra intenció és reivindicar a aquells/es naturalistes que per aquestes raons han quedat quasi o del tot oblidats. Per tant, entenem per naturalista oblidat a totes aquelles persones que han contribuït de manera important i/o interessant en el desenvolupament del naturalisme i que per les raons esmentades no s'ha avaluat suficientment o ha passat desapercebuda la seva tasca. És per això la proposta de fer un cicle per reivindicar i conèixer els **naturalistes oblidats**.

Hem constatat que durant els darrers anys s'estan perdent, o quasi perdent, un conjunt d'oficis relacionats amb els recursos naturals, els quals formen part del nostre patrimoni cultural. Així mateix considerem, que des del camp naturalista i científic s'han fet pocs esforços per donar a conèixer aquest patrimoni. Sovint el científic viu reclòs a la seva torre d'ivori i no participa o participa poc en temes del que podríem anomenar «la petita història natural». Entenem per *petita història natural* el conjunt de coneixements relacionats de manera directa en l'ús racional dels recursos naturals al llarg de la història. Coneixements que sovint estan íntimament lligats a la petita —però per a nosaltres gran— història d'un llogaret, d'un poble, d'una comarca o d'un país. Actualment, potser l'explotació i la utilització racional d'aquests recursos naturals no té un gran interès econòmic, malgrat que en èpoques passades o fins i tot recentment l'ha tingut. Per això, creiem que algunes d'aquestes activitats s'haurien de continuar, bé sigui per un ús lúdico-cultural (ecoturisme...), bé sigui per preservar part del nostre patrimoni cultural (de la mateixa manera que es preserva una ermita romànica). Per tant, fem la proposta de fer un cicle per reivindicar i conèixer els **oficis perduts**.

Entre els diversos oficis perduts que proposem reivindicar esmentarem el carboneig, les salines continentals, la fabricació de pipes, la terra d'escudella, la indústria del suro, les explotacions mineres del Priorat, etc. La forma de tractar els diferents temes variarà en funció de cadascú. En principi, proposem fer, per cada te-ma, una taula rodona en un dia feiner seguida d'una sortida de camp el cap de setmana que, en funció de l'activitat que es realitzi, s'haurà de coordinar amb les entitats o grups comarcals interessats.

Aquest cicle s'iniciarà, cap a finals de març, amb el tema del carboneig. Cap a finals de juny, tenim previst tractar el tema de les salines continentals. Tots aquells membres de la ICHN que vulguin proposar un ofici perdut, aportar informació o participar en aquests dos primers temes proposats seran ben rebuts.

Felicitació

El propassat dia 9 d'octubre es va celebrar a l'IEC la sessió de recepció del Dr. David Serrat i Congost, president de la ICHN, com a membre numerari de la Secció de Ciències i Tecnologia. Durant la sessió el nou membre de l'IEC va pronunciar el discurs de recepció sobre el tema «Del determinisme al catastrofisme en les relacions entre el medi i l'home». La nostra més sincera felicitació.

Els 20 anys de la primera edició del «Llibre blanc de la natura als Països Catalans»

El passat 10 d'octubre es va celebrar a l'Auditori del Palau de la Generalitat un acte commemoratiu dels vint anys de la primera edició del llibre *Natura: ús o abús?: Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans*, presidit pel conseller de Medi Ambient, Sr. Pere Macias. L'acte va començar amb unes paraules de presentació de David Serrat, president de la ICHN, que va agrair als ponents la seva col·laboració i als assistents la seva presència.

A continuació, el Sr. Joaquim Maluquer va explicar el context social i científic en què es va redactar el llibre i va recordar els col·laboradors que hi van treballar desinteressadament, així com les persones i institucions que van donar suport a l'obra, gràcies a les quals el llibre es va poder editar. Va remarcar especialment l'ajut rebut del Sr. Lluís Carulla, que en aquell moment era president d'Òmnium Cultural, entitat que hostatjava l'IEC, i de la fundació Carulla-Font, que va subvencionar l'edició.

Posteriorment, el Dr. Ramon Folch, en la seva intervenció sobre «La percepció ambiental després del *Llibre blanc*», va recordar que el llibre va introduir, per primer cop al nostre país, el concepte de gestió del territori i va explicar la importància que ha tingut pel fet de ser pràcticament l'únic document de què disposava l'Administració catalana en el moment de començar la gestió del medi natural. Finalment, va fer notar el canvi d'actitud de la societat pel que fa a les reivindicacions de la protecció del medi i la indecisió de l'Administració en la planificació de la gestió ambiental.

L'acte va acabar amb un parlament del conseller de Medi Ambient, en el qual va anunciar la signatura d'un protocol entre el Departament de Medi Ambient i l'IEC per a la realització dels treballs de base del projecte «Estratègia catalana per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica».

Correu electrònic

Alguns socis ens han demanat accés al directori d'adreces del correu electrònic de la ICHN per enviar informacions. Si no us fa res que, en aquests casos, facilitem la vostra adreça, feu-nos-ho saber. Si no ens dieu res, entendrem que no voleu que la vostra adreça sigui lliurada a terceres persones.

Reglament intern

La ICHN es regia fins ara per un reglament de règim intern que va ser redactat l'any 1982 i que era necessari revisar a fons per regular tots els aspectes que determinen els estatuts i adaptar-lo a les necessitats actuals de l'entitat. Així doncs, el Consell Directiu ha reelaborat aquest Reglament, el qual haurà de ser aprovat per l'Assemblea General.

Els socis interessats, el podeu demanar a la Secretaria de la ICHN a partir del dia 10 de desembre, i us l'enviarem a casa vostra. A partir d'aquest dia, s'obre un període de presentació d'esmenes que es tancarà el dia 31 de gener.

Cloenda de les IV Jornades de Taxonomia Botànica

Les IV Jornades de Taxonomia Botànica (continuació de les I—Sevilla, 1987—, les II—Madrid, 1990— i les III—Munic, 1993—) es van celebrar a Barcelona del 19 al 22 de setembre de 1996, organitzades per la Universitat de Barcelona i l'Institut Botànic de Barcelona. Els principals temes tractats foren els estudis taxonòmics de flors mediterrànies (Països Catalans, península Ibèrica i Àfrica del Nord) i les contribucions de la citogenètica i la biologia molecular a la sistemàtica. Els 190 botànics de vint estats (amb una presència rellevant de científics magribins-marroquins i algerians) que van participar a les Jornades van presentar-hi 13 conferències plenàries convidades i 106 comunicacions en pòster. A més, van tenir lloc dues sessions de treball amb ordinador sobre els projectes *Flora Iberica* i *Flora Hellénica*. El Congrés en conjunt i la secció de citogenètica van ser dedicats a la memòria de dos botànics catalans, respectivament Josep Cuatrecasas (Camprodon, 1903 - Washington, DC, 1996), un dels especialistes mundials més importants en flora neotropical, i M. Àngels Cardona (Ferrerres, 1940 - Barcelona, 1991), pionera en els estudis en cariologia i citotaxonomia de plantes vasculares a la península Ibèrica. En la sessió de clausura es va prendre la decisió de celebrar les V Jornades a Portugal, organitzades per la Universitat de Lisboa. A més, s'hi va aprovar el document següent:

«Nosaltres, botànics, en nombre de 190, provinents de vint estats, reunits a Barcelona amb motiu de les IV Jornades de Taxonomia Botànica, acordem:

1. Reclamar de les autoritats el reconeixement de la tasca científica dels taxònoms i suport econòmic imprescindible per a la recerca en aquest camp. Aquesta recerca és bàsica per a l'adequat coneixement de la biodiversitat, creixentment amenaçada per l'augment de l'impacte de les activitats humanes. Només aquest coneixement ens permetrà assegurar la conservació del nostre patrimoni natural i el seu ús sostenible.

2. Manifestar públicament l'interès d'abordar els estudis taxonòmics sobre la flora de la Mediterrània occidental sense atènyer-se a fronteres de cap mena, de manera molt especial les que separen el nord i el sud de la Mediterrània.

3. Declarar que els herbaris són una referència bàsica per a qualsevol treball sobre la biodiversitat, la sistemàtica i l'evolució de les plantes. Per tant, és una exigència de la comunitat científica el sosteniment de les institucions que en tenen cura per tal que assegurin la conservació, l'accés i la difusió de la informació que contenen.

4. Cridar l'atenció de les autoritats competents en la recerca científica sobre la necessitat d'acceptar el repte que representa hostatjar dignament les col·leccions existents a Catalunya, particularment les de l'Institut Botànic de Barcelona, per tal que puguin ser útils a la comunitat científica internacional.

Barcelona, 21 de setembre de 1996»

Memòries dels cursos naturalistes

Iniciació a la geologia del Pirineu central

Els dies 6 i 7 de juliol es va realitzar al Centre de Recerca d'Alta Muntanya de la UB, a Vielha, aquest curs pràctic d'iniciació a la geologia, amb vint alumnes participants. Els professors David Serrat i Jaume Bordonau ens varen donar el dissabte al matí una didàctica introducció teòrica a l'estructura dels Pirineus i a la seva formació. Tot i el temps plujós, les sortides pràctiques varen resultar molt productives. El dissabte vam visitar part de la Vall d'Aran i de la Noguera Ribagorçana, i vàrem adquirir coneixements sobre litologia i glacialisme. El diumenge vam visitar el pla de Beret, i baixant per la Bonaigua, vàrem fer aturades a la vall de la Noguera Pallaresa, fins a Sort, i vàrem comprendre les forces que han donat el relleu actual als Pirineus.

Iniciació a la vegetació d'alta muntanya dels Pirineus

Els dies 13 i 14 de juliol es va fer aquest curs que, a causa de la seva bona acceptació, s'ha repetit per tercera vegada. Va constar d'una introducció teòrica al CRAM de la U.B, a Vielha, en la qual Ignasi Soriano ens parlà, a la vintena d'alumnes presents, sobre les condicions físiques que determinen el paisatge vegetal. Tot seguit, vàrem fer una sortida per la vall de Conangles per visitar l'estatge subalpí de fagedes, avetoses, pinedes, mulleres i tarteres. A part de la identificació d'espècies, hàbitats i comunitats, vàrem adquirir coneixements sobre cartografia de la vegetació. El diumenge vam visitar l'estatge alpí a la vall de Llauset, on estudiàrem els prats, matollars i rocams silícics i calcaris.

Ecologia del bosc pirinenc: estructura i dinàmica

Els dies 20 i 21 de juliol vam realitzar aquest curs al CRAM de la UB, a Vielha, amb Emília Gutiérrez com a professora. El dissabte al matí hi va haver una completa sessió teòrica sobre la successió i la regeneració del bosc. Després vam sortir cap a la vall de Conangles, a fer un estudi d'un bosc jove de pi negre, amb les barrines, les cintes mètriques i les brúixoles. El diumenge vam fer el tractament de les mostres amb les lupes i el paper de vidre i, posteriorment, l'anàlisi de les dades obtingudes. El curs va acabar amb un comentari molt interessant de les dades obtingudes, que ens va donar molta informació de la història i l'estat actual del bosc estudiat.

Estudi dels grans mamífers dels Pirineus

Els dies 28 i 29 de setembre es va realitzar aquest curs, amb Santi Palazón i Marc Alonso com a professors. Amb vint alumnes, es va fer la primera sortida a Vilaller, a la Noguera Ribagorçana, per revisar les trampes per a carnívors que s'havien col·locat abans. Després es va fer una pràctica de radioseguiment, amb un emissor amagat i un receptor, l'antena, la brúixola i el mapa. Al vespre, es va fer una observació d'ungulats a la vall d'Hurno (Vall d'Aran), amb cabirols i isards. El diumenge, a les set del matí, vam començar una caminada per la vall de Beciver, al pla de Beret, per simular un cens d'isards. El temps ens va acompanyar cada dia, encara que les observacions varen ser escasses.

Recull de legislació

Modificació de la Llei de protecció de l'ambient atmosfèric

Llei 6/1996, del 18 de juny (DOGC núm. 2223, del 28 de juny de 1996)

Modifica la Llei 22/1983, del 21 de novembre, de protecció de l'ambient atmosfèric.

Aprovació inicial del Pla de Protecció del Clot d'Espolla (Pla de l'Estany)

Resolució del 21 de juny de 1996 (DOGC núm. 2224, de l'1 de juliol de 1996)

S'inicia la tramitació del Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge del Clot d'Espolla, als termes municipals d'Esponellà, Fontcoberta, Porqueres i Serinyà, el qual té per objectiu delimitar definitivament aquest espai del PEIN i establir mesures addicionals de protecció.

Aprovació definitiva del Pla de Sanejament de Catalunya

Resolució del 21 de juny de 1996 (DOGC núm. 2224, de l'1 de juliol de 1996)

Es fa públic l'Acord del Govern d'aprovació del Pla de Sanejament de Catalunya.

Aprovació del Pla Especial de la Rojala-Platja del Torn

Resolució del 31 de juliol de 1996 (DOG núm. 2241, del 9 d'agost de 1996)

Es fa públic l'Acord del Govern pel qual s'aprova definitivament el Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge de la Rojala i Platja del Torn.

Declaració de zona arqueològica d'interès nacional de les mines prehistòriques de Gavà

Resolució del 28 de juny de 1996 (DOG núm. 2241, del 9 d'agost de 1996)

Es fa públic l'Acord del Govern pel qual es declara bé cultural d'interès nacional, en la categoria de zona arqueològica, el jaciment de les mines prehistòriques de Gavà-Can Tintorer.

Premis de la ICHN

Us recordem que el dia 5 de desembre de 1996, a les 13 hores s'acaba el termini de presentació d'originals per optar al Premi per a Estudiants de la ICHN, així com per als altres premis i borses d'estudi de l'IEC.

EDB

La ICHN assumeix la secretaria tècnica en la redacció de l'*Estratègia catalana per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica* (EDB).

Qualsevol persona interessada a contactar-hi pot fer-ho a la mateixa adreça de la ICHN, o bé mitjançant correu electrònic, a l'adreça: biodiversitat@iec.es.

Recull de legislació

Exposició «Copsant la natura: el delta del Llobregat»

Del 5 al 15 de desembre, i dins dels actes de celebració del 20è aniversari de DEPANA, tindrà lloc, amb la col·laboració de l'Ajuntament del Prat, l'exposició «Copsant la natura: el delta del Llobregat». Una dotzena d'il·lustradors científics exposen més de quaranta originals que han realitzat després d'una estada al Delta. Les obres, acompanyades de textos explicatius, ensenyen al visitant les espècies i els paisatges més comuns d'aquest espai en greu perill de desaparició.

L'exposició tindrà lloc al Centre Cívic Jardins de la Pau i l'acte d'inauguració serà el dia 5 de desembre, a les 7 del vespre.

Declaració de Reserva natural de fauna salvatge de l'illa de Canet

Ordre del 17 de setembre de 1996 (DOGC núm. 2264, del 4 d'octubre de 1996)

Ordre per la qual es declara reserva natural de fauna salvatge l'illa de Canet, al riu Ter, al terme municipal de Tallada d'Empordà. Amb aquesta figura de protecció es vol protegir la fauna ornitològica i els boscos de ribera d'aquest espai del PEIN. Es prohibeix la caça i qualsevol activitat que pugui alterar els seus hàbitats.

Modificació del Reglament LIFE

Reglament del Consell de la CE núm. 1404/1996, del 15 de juliol de 1996, que modifica el Reglament (CEE) núm. 1973/1992 (DOCE núm. L-189, del 30 de juliol de 1996)

S'inicia una segona etapa de l'instrument financer LIFE (1996-1999) i es procedeix a modificar-lo de cara a millorar-ne l'aplicació. Mitjançant l'instrument LIFE es poden finançar accions de protecció de la naturalesa i altres accions d'aplicació de la política i la legislació comunitàries de medi ambient.

Agenda

Premi de Mineralogia

La ICHN convoca per segona vegada el Premi de Mineralogia per a Estudiants Universitaris. L'últim dia de presentació dels originals és el 21 de febrer de 1997. Us n'adjuntem informació.

Les sessions científiques

Registre geològic i canvi global

A càrrec de Salvador Reguant i Jaume Bordonau. Dept. Geologia Dinàmica, Geofísica i Paleontologia, Fac. de Geologia, UB.

18 de desembre, a les 19 h, a la Sala Prat de la Riba.

Interaccions atmosfera-biosfera

A càrrec de Josep Peñuelas. CREAM, UAB.

22 de gener de 1997, a les 19 h, a la Sala Prat de la Riba

Jornades sobre el delta de l'Ebre

Els propers dies 10, 11 i 12 de desembre de 1996 tindran lloc, a la seu de l'IEC, les jornades sobre el delta de l'Ebre, coorganitzades per la ICHN, SEO/BirdLife, DEPANA, European Union for Coastal Conservation. Us n'adjuntem informació.

ICHN
Institut Català
d'Història Natural

Filial de l'INSTITUT
D'ESTUDIS CATALANS

Redacció: ICHN
c. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 93 - 318 55 16
Fax. 93 - 412 29 94

Imprimeix: CTE
Maqueta: albert beltran
Dipòsit Legal: B-39829-1995

Recordeu

Horari d'atenció als socis de la ICHN

Dilluns i dimecres, de 16 h a 20 h
Dimarts, dijous i divendres, de 9 h a 13 h

E-mail: ICHN@iec.es

Comitè de Redacció:

Laura Llorens i Emilio Ramos

Col·laboradors:

Cèsar Blanché, Francesc Calvet, Jordi Corbera, Josep Germain, Montserrat Inglès, Joaquim Nogués, Carles Puche i Boris Weitzmann.